

Wyniki kontroli klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w 2023 r.

Klasyfikacja tusz wołowych

W 2023 r. nadzorem objęto 74 ubojnie bydła (tj. o 6 więcej niż w 2022 r.), w tym 65 podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych oraz 9 zakładów, które dobrowolnie uczestniczą w systemie klasyfikacji (rysunek 1).

Rysunek 1. Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP w 2023 r.

* w tym zakłady prowadzące klasyfikację dobrowolnie

Zakłady ubojowe objęte w 2023 r. nadzorem IJHARS stanowiły 39,8 % ogółu ubojni działających na terenie kraju (186), przy czym w porównaniu do 2022 r. ich udział zwiększył się o 4,7 punktu procentowego (w 2022 r. wynosił 35,1 %).

W 2023 r. przeprowadzono 578 wizyt kontrolnych w zakładach ubojowych, w tym 519 (tj. 89,8 %) w zakładach podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych i 59 kontroli w ubojniach klasyfikujących tusze wołowe dobrowolnie. W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 125 rzeczoznawców (tj. 67,9 % wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wołowych) na podstawie 23,3 tys. szt. tusz wołowych. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 184 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wołowych, przy czym klasyfikacja czynnie przeprowadzana jest przez 154 osób, tj. 83,7 % wszystkich uprawnionych.

Ubój bydła w 2023 r. wyniósł 1,99 mln. szt., w tym 1,91 mln. szt. w zakładach objętych nadzorem IJHARS, co stanowiło 96,0 % całkowitego uboju dokonanego na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 1,88 mln. szt. tusz wołowych, tj. 98,4 % wszystkich tusz

uzyskanych z uboju bydła w zakładach nadzorowanych (o 0,4 punktu procentowego mniej niż w 2022 r.).

Liczba kontrolowanych tusz wołowych w 2023 r. wynosiła ogółem 23,3 tys. szt., w tym 21,6 tys. szt. (tj. 92,7 %) skontrolowano w ubojniach obowiązkowo uczestniczących w systemie klasyfikacji. W porównaniu do 2022 r. liczba tusz wołowych objętych nadzorem zwiększyła się o 2,6 tys. szt. (tj. 12,6 %). Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 40,3 szt. i była wyższa niż w 2022 r. (tabela 1).

Tabela 1. Liczba ubojni bydła oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2022 – 2023

Wyszczególnienie	2022 r.	2023 r.	Zmiana %
Liczba ubojni bydła w kraju (szt.)	194	186	-4,1
Liczba ubojni bydła objętych nadzorem (szt.)	68	74	+8,8
Ubojnie klasyfikujące tusze dobrowolnie (szt.)	3	9	+200
Liczba przeprowadzonych kontroli	545	578	+6,0
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	8,0	7,8	-2,5
Średnia liczba tusz wołowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	38,0	40,3	+6,1

W wyniku kontroli ustalono:

- klasyfikację tusz wołowych podjęto we wszystkich zakładach,
- liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych przez rzeczoznawców pod względem uformowania wynosiła: 18,2 tys. szt. (tj. 78,1 % skontrolowanych), a pod względem otluszczenia 17,3 tys. szt. (74,2 %),
- nieprawidłowa ocena uformowania dotyczyła 5,1 tys. szt. tusz, w tym ocena zawyżona – 3,5 tys. szt. tusz (tj. 15,0 % kontrolowanych) a ocena zaniżona – 1,6 tys. szt. (tj. 6,9 %),
- nieprawidłowa ocena otluszczenia dotyczyła 6,0 tys. szt. tusz, w tym: ocena zawyżona – 2,1 tys. szt. tusz (tj. 9,0 % kontrolowanych), a ocena zaniżona – 3,9 tys. szt. tusz (tj. 16,8 %),
- nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 0,7 tys. szt. tusz, tj. 3,0 % kontrolowanych,
- nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 0,4 tys. szt. tusz, tj. 1,7% kontrolowanych,
- dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wołowych było prawidłowe we wszystkich kontrolowanych zakładach,
- informacje przekazywane dostawcom były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich kontrolowanych zakładach.

Klasyfikacja tusz wieprzowych

W 2023 r. nadzorem IJHARS objęto 166 ubojni trzody chlewnej (tj. o 12 mniej niż w 2022 r.), w tym 4 dobrowolnie uczestniczące w systemie klasyfikacji tusz wieprzowych (rysunek 2).

Rysunek 2. Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP w 2023 r.

* w tym zakłady prowadzące klasyfikację dobrowolnie

Zakłady ubojowe objęte w 2023 r. nadzorem IJHARS stanowiły 47,8 % ogółu ubojni trzody działających na terenie kraju (347), przy czym w porównaniu do 2022 r. ich udział zwiększył się o 1,2 punktu procentowego (w 2022 r. wynosił 46,6 %).

W 2023 r. przeprowadzono ogółem 1370 wizyt kontrolnych w zakładach prowadzących ubój trzody chlewnej, tj. o 88 mniej niż w 2022 r. (tj. o 6,0 %). W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 256 rzeczoznawców (tj. 67,2 % wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wieprzowych) na podstawie 33,1 tys. szt. tusz wieprzowych. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 381 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, przy czym czynnie ją przeprowadza 329 osób, tj. 86,4 % wszystkich uprawnionych.

Ubój trzody chlewnej w 2023 r. wyniósł 18,6 mln. szt., w tym w zakładach ubojowych objętych nadzorem IJHARS 17,8 mln. szt. trzody chlewnej, co stanowiło 95,7 % uboju całkowitego dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 17,1 mln. szt. tusz wieprzowych, tj. 96,1 % wszystkich tusz wieprzowych uzyskanych z uboju trzody chlewnej w zakładach nadzorowanych.

Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas wizyt kontrolnych w 2023 r. wynosiła 33,1 tys. szt. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 24,1 szt. i była o 1,3 szt. (tj. 7,1 %) niższa od średniej z 2022 r., (tabela 2).

Tabela 2. Liczba ubojni trzody chlewnej oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2022 – 2023

Wyszczególnienie	2022 r.	2023 r.	Zmiana %
Liczba ubojni trzody w kraju (szt.)	382	347	-9,2
Liczba ubojni trzody objętych nadzorem (szt.)	178	166	-6,7
Liczba przeprowadzonych kontroli	1458	1370	-6,0
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	8,2	8,3	+1,2
Średnia liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	25,4	24,1	-5,1

W wyniku kontroli ustalono:

- klasyfikację tusz wieprzowych prowadziły wszystkie nadzorowane ubojnie,
- choirometry posiadało 117 zakładów, tj. 70,5 % kontrolowanych,
- metodę ZP stosowały 49 zakładów, tj. 29,5 % nadzorowanych,
- uprawnionych rzeczoznawców zatrudniały wszystkie zakłady objęte nadzorem,
- klasyfikację tusz wieprzowych prowadziło 4 osoby, które posiadały nieaktualne uprawnienia w 4 ubojniach, tj. 2,4 % wszystkich nadzorowanych, osoby te uzyskały ponownie uprawnienia przed zakończeniem 2023 r.,
- nieaktualne cechy legalizacji wag kolejkowych, używanych do ustalania masy tusz wieprzowych stwierdzono w 2 zakładach, tj. 4,2 % nadzorowanych,
- nieprawidłowy pomiar mięsności wykonano w przypadku 3,0 tys. szt. tusz, tj. 9,1 % skontrolowanych,
- brak oznakowania lub nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 0,8 tys. szt. tusz wieprzowych, tj. 2,6 % kontrolowanych,
- nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 0,35 tys. szt. tusz wieprzowych, tj. 1,1 % kontrolowanych,
- nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wieprzowych stwierdzono w 3 zakładach ubojowych, tj. w 1,8 % kontrolowanych (stwierdzono brak protokołu z klasyfikacji lub protokół niezgodny ze wzorem),
- nieprawidłowy czas przechowywania dokumentacji z klasyfikacji tusz wieprzowych (tj. krótszy niż wymagane cztery tygodnie) stwierdzono w 3 zakładach, tj. 1,8 % kontrolowanych,
- brak dostarczenia dostawcom informacji o wynikach klasyfikacji tusz wieprzowych w 8 zakładach, tj. 4,8 % kontrolowanych.